

KOSOVO

Hudo je, a premier vsaj ne grozi

V najmlajši evropski državi se, ker je okužb še malo, dobro soočajo s koronavirusom

Boris Jaušovec

Džemal Agović je predsednik podružnice mariborskega združenja Epeka v kosovski Peči, prihaja pa iz občine Istok. V njegovi domači občini še niso odkrili nobenega okuženega s koronavirusom, v Peči pa do včeraj samo šest primerov.

Agović še zmeraj veliko potuje po najmlajši evropski državi, ker je zaposlen pri drugem največjem kosovskem ponudniku telekomunikacijskih storitev: "Lahko potujem, ker je naša firma zavoljo narave dela od države za zaposlene dobila dovolilnice. Na Kosovo je, podobno kot v Srbiji, namreč uvedena policijska ura, od 17. ure popoldan do 6. ure zjutraj naslednjega dne." Agović je pripadnik bošnjaške manjšine na dvomilijonskem Kosovu, vendar eden tamkajšnjih bolj redkih primerov človeka, ki posluje in se družijo s pripadniki drugih narodnosti, tudi večinske, albanske. "Albansko sem se naučil prav zavoljo teh stikov. Kajti šole so pri nas ločene po nacionalni pripadnosti," navzhe mimogrede.

Pravi, da če je že policijska ura podobna kot v sosednji Srbiji, ki Kosova seveda ne priznava za državo, pa se vlada **Albina Kurtija**, premiera v odstupu, popolnoma drugače kot srbski predsednik **Aleksandar Vučić** trudi, da državljanov ne bi strašila, kaj šele, da bi jim grozila: "Kurti v javnih nastopih pomirja ljudi, jih spodbuja in hvali, da se dobro držijo prepovedi in navodil. Doslej nam je v primerjavi z drugimi res še kar dobro šlo. Toda mnogi tukajšnji strokovnjaki, epide-

miologi in infektologi opozarjajo, da še zmeraj lahko pride do eksponentne rasti števila okužb. Te nevarnosti se zelo bojimo."

Iz Italije v Mališevo

Po uradnih podatkih kosovskih oblasti, saj v priljubljenem Worldometru, ki sproti šteje napredovanje bolezni covid-19 po svetu, za Kosovo statistik ni, je bilo do včeraj tam 227 okuženih. Sedem jih je umrlo, izvedli so blizu 3000 testiranj. Kosovski minister za zdravje **Faik Hoti** je ob tem dejal, da je pod nadzorom, se pravi v samoizolaciji ali karanteni, blizu 4000 dr-

23

aretiranih v samo enem dnevu v Peči

žavljanov. Oboleli so pretežno mlajši, stari od 20 do 29 let in od 30 do 39 let: "Potek bolezni je veliko težji pri starejših okuženih, starih nad 70 let, ki so tudi najčešče hospitalizirani," opisuje kosovsko realnost Agović. Da je toliko obolelih mladih, gre pripisati tudi temu, da je Kosovo država z eno najmlajših populacij v Evropi.

V tej statistiki bode oči, da je največ okuženih v občini Mališevo. Zakaj, vprašam Agovića: "Prva okužba pred dobrim mesecem dni je bila odkrita pri neki mlajši ženski, ki se je v vas pri Mališevu vrnila iz Italije. Tedaj

Na Kosovu so prepovedani tudi sprehodi po parkih. Foto: EPA

ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa še ni bilo, zato je v okolici Mališeva število okuženih začelo kar skokovito rasti. Zdaj jih je v tej občini okuženih največ, blizu 70. Veliko večja Priština na drugem mestu nima niti 30 okuženih."

Poleg policijske ure so uvedli še prepoved zbiranja ljudi na javnih mestih, odpovedali vse množične in javne prireditve, zaprli restavracije. Otroci imajo pouk na daljavo. Kot pravi Agović, ta vsaj v njihovi bošnjaški šoli, ki jo obiskuje starejši sin, dobro poteka. Mlajši je v vrtcu, a je vrtec zaprt, za predšolsko vzgojo so staršem dali zgolj ohlapne napotke. Fakultete so zaprte. V prištinskem študentskem naselju, ki so ga študenti zapustili, so pripravili 14-dnevno karanteno, obvezno za vse, ki se vrnejo iz tujih držav, kjer epidemija razsaja na veliko. "Trgovine ostajajo odprte, vendar morajo ljudje upoštevati fizično distanco, najmanj 1,5 metra. Zunaj ste lahko samo v paru. Javni promet je ustavljen, vlaki in avtobusi ne vozijo. Zaprto je letališče, kjer pa tu in tam še pristane kakšno evakuacijsko letalo, saj je še veliko zdomcev povsod po svetu. Na prištinskem letališču pristajajo tudi letala s humanitarno pomočjo. Tukajšnjemu zdravstvu namreč že zdaj akutno primanjkuje zaščitne opreme."

Nestrpni lastniki lokalov

Težko je tudi za mnoge lastnike zaprtih manjših barov in kafičev, poudari Agović: "Ko grem po Peči ali se peljem skozi Prištino, je na ulicah strašno malo ljudi v primerjavi s prej. Ampak ondan so samo v Peči policisti aretirali 23 ljudi, po večini prav lastnike omenjenih manjših gostinskih lokalov. Ti so jih v strahu pred izgubo zaslužka odprli na črno. Vlada se je v prvem koraku že odzvala na bližajočo se gospodarsko havarijo in je za minuli mesec ljudem, ki so izgubili delo, namenila nepovratno pomoč v višini 170 evrov."

Agović še pove, da policija budno preverja vhode v vsako večje kosovsko mesto: "To je problem za delavce, ki na delo potujejo, recimo, s kombiji, pa sta v avtomobilu lahko samo dva potnika. Tudi časa taka preverjanja vzamejo veliko. Marsikje zastaneš v koloni. Mene vedno znova ustavijo pred Klino, če se po policijski uri vračam domov. Policisti vsaj za zdaj ljudi še ne kaznujejo, temveč jih zgolj opozarjajo. Ljudje na splošno policijo spoštujejo in jo ubogajo. So pa kazni za naše razmere zasoljene."

In Zemlja se vrti naprej

Spomin kot opomin

Prav pod pokojnim predsednikom Lechom Kaczynskim je Poljska stopila na pot, ki ni prav evropska

Vojislav Bercko

Na Poljskem so se včeraj poklonili spominu na deseto obletnico letalske nesreče pri Smolensku, ko je umrlo 96 ljudi, med njimi takratni poljski predsednik Lech Kaczynski in del vladnega in vojaškega vrha. Predstavniki vladajoče stranke Zakon in pravičnost (PiS) so ob 8.41, ko je letalo strmoglavilo, položili vence ob spomeniku umrlemu predsedniku in bližnjem spomeniku žrtvam letalske nesreče. Vence v Varšavi so položili brat umrlega predsednika in vodja PiS Jaroslaw Kaczynski, premier Mateusz Morawiecki in predsednica spodnjega doma parlamenta Elzbieta Witek. Zaradi epidemije novega koronavirusa na Poljskem so sicer obsežne slovesnosti, ki običajno potekajo na ta dan, precej okrnili.

Spoštovanje prava je v EU svetinja

Poljsko zunanje ministrstvo je ob tem, pa ne prvič, izročilo diplomatsko noto ruskemu veleposlaništvu v Varšavi. V njej so pozvali Rusijo, naj vrne ostanke letala, ki jih ni vrnila Poljski vse od nesreče. "Nobena norma v mednarodnem pravu Rusiji ne daje podlage za zaseg poljske lastnine," je tvitnilo ministrstvo. V preiskavi, ki je sledila, so tako poljski kot ruski preiskovalci prišli do ugotovitve, da je bilo strmoglavljenje posledica pilotove napake, slabege vremena in neustrezne kontrole letalskega prometa. Toda kljub leta 2011 objavljeni poljski preiskavi je vlada pod vodstvom PiS leta 2016 sprožila novo preiskavo. Nekateri

Jaroslaw Kaczynski, brat dvojček pokojnega Lecha in voditelj stranke PiS, se je poklonil spominu na umrle. Foto: REUTERS

člani PiS namreč trdijo, da je šlo pri strmoglavljenju letala za atentat, ki so ga verjetno izvedli Rusi, in da takratna poljska vlada pod vodstvom Donalda Tuska incidenta ni ustrezno preiskala.

Ob vsej pieteti pa ne gre pozabiti, da je bil prav Lech Kaczynski idejni oče desničarske, skoraj totalitarne države, kot je Poljska danes. Najbolj na udaru je, poleg omejevanje pravice do splava in kontracepcije, kar v zelo katoliški državi, ki je dala papeža Janeza Pavla II., pravosodje. Zaradi tega Poljsko, poleg Češke, Slovaške in Madžarske članico Višegrajske skupine, v Evropski uniji gledajo zelo postrani. Sodišče EU v Luksemburgu je prav ta teden odredilo Poljski, da mora takoj prekiniti delovanje spornega disciplinskega senata vrhovnega sodišča za sodnike, dokler ne bo razsodilo, ali je senat v skladu z evropsko zakonodajo v zadostni meri neodvisen. Disciplinski senat poljskega vrhovnega sodišča je namreč pod prevelikim političnim vplivom ter lahko preiskuje in kaznuje navadne sodnike zaradi njihovih sodb, opozarja Sodišče EU. Odnosi med Brusljem in Varšavo so zaradi spoštovanja načel pravne države že nekaj let napeti. Poljska vlada pod vodstvom konservativne stranke Zakon in pravičnost (PiS) namreč od vnovičnega prihoda na oblast leta 2015 uvaja sporne pravosodne reforme. Konec leta 2018 je sicer časna odredba Sodišča EU omogočila vrnitev na delo več poljskim vrhovnim sodnikom, ki so bili v okviru druge reforme prisiljeni v upokojitev. Toda Poljska kljub rumenemu kartonu EU nadaljuje krepitve pritiskov na sodnike in tožilce. Sodnikom tako v okviru disciplinskega postopka grozi nazadovanje ali odpoved delovnega razmerja, če postavijo pod vprašaj zakonitost imenovanj sodnikov, če so politično dejavni ali "ovirajo delovanje sodstva".

Marsovci odredili samoizolacijo

Džemal Agović nam zaupa, da je na začetku epidemije koronavirusa na Kosovu delal s kolegi na terenu v bližini mejnega prehoda s Črno goro Kula: "Tedaj sem prvič videl policiste in zdravstvene delavce v zaščitnih oblekah. Zdeli so se nam kot marsovci. Potnikom so ob vstopu brezstično merili telesno temperaturo. Moj sodelavec **Adnan** se je tisti dan malo slabo počutil, prehlad pa to. In smo ga nahecali, naj si gre na prehod zastonj zmerit vročino. Šel je in so mu jo res namerili, minimalno sicer. Zaradi tega heca so mu takoj odredili 14-dnevno samoizolacijo. Zdaj se je že vrnil, z njim je bilo vse v redu. Povedal je, da so ga zdravstveni delavci med samoizolacijo večkrat na dan domov poklicali po telefonu in preverjali njegovo počutje. Parkrat ga je obiskala tudi policija."